СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 60. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 14. марта, 1928.

VOL. XXXVI. No. 60. Jersey City, N. J., Wednesday, March 14, 1928. THREE CENTS.

ЗЕЛІЗНИЦЯ ВІДКИДАЛА ВУГОЛЬ, ДОБУТИЙ ЮНІЙНИМИ РОБІТНИКАМИ

ПІДПРИЄМЦІ ОБЖАЛОВУЮТЬ ПЕНСИЛВЕНІЙСЬКУ ЗЕЛІЗНИЦЮ.

ВАШИНГТОН, 12. марта. — Перед сенатовим комітетом для міжстейтової торговлі, який веде тепер на основі спеціяльної резолюції сенату слідство над углевим промислом, станули нині два вуглеві підприємці та обжалували Пенсилвенійську зелізницю за боротьбу проти юнїй. Се зелізниче підприємство, видно, не хотіло приннимати вугля, яке добували підприємства, що признавали джексонвилську угоду.

Зізнали про се Томас Сейґел, ґенеральний менаджер Ровзвилської Вуглевої Ко., Честер Пенрод, президент Робинсонської Вуглевої Ко., та Робикс, президент Огайської Вуглевої Ко.

СКАНДАЛ З АРЕНДАМИ НАФТОВИХ ТЕРЕНІВ ШИРИТЬСЯ.

СЕНАТОР ОБЖАЛОВУЄ НАЧАЛЬНИКА ПАРТІЇ ЗА КРИВОПРИСЯГУ.

ВАШИНГТОН, 12. марта. — Сенатовий комітет для розсліду нафтового скандалу покликав на зізнання секретаря скарбу Мелона, щоби він зізнав у справі своїх конференцій з Гейзом, начальником републиканського краевого комітету підчас послідних президіяльних виборів, щодо покриття партійного недобору.

Ґейз мав при тій нагоді просити Мелона о жертву на недобір та предкладати йому бонди нафтового спекулянта Синклера. Мелон бондів мав не приняти, але зложив жертву в сумі 50,000 долярів, а пізнійше вдавав, що він нічого не знає про всі ті справи.

Рівночасно сенатор Робинсон, один з провідників демократичної партії в конґресі, виступив з острою промовою проти заряду републиканської партії, та закидав Ґейзови, що він допустився кривоприсяги.

АМЕРИКА ПРЕДКЛАДАЄ УГОДУ НІМЕЧЧИНІ.

РАДИТЬ ПОЛАГОДЖУВАТИ ВСІ НЕПОРОЗУМІННЯ МИРОВИМ СПОСОБОМ.

ВАШИНГТОН, 12. марта. — Секретар стейту Келоґ предложив нині німецькому представникови баронови Прітвіцови проект угоди між Злученими Державами та Німеччиною, після котрого оба краї мають полагоджувати на будуче непорозуміння дорогою арбітрації.

Таку саму угоду предложила Америка Еспанії.

ГИКМЕН ЗНОВА ЗАСУДЖЕНИЙ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, 12. марта. — Стейтовий суд видав нині вирок на Вилієма Едварда Гикмена за його участь у розбишацькім нападі на одну аптику, підчас котрого Гикмен мав убити аптикаря Томса. Суд засудив Гикмена на досмертну вязницю. Присуд на його спільника нападу Гонта буде виданий завтра.

Як відомо, Гикмена недавно осуджено на смерть за вбиття 12-літної дівчини Маріяни Паркер.

ДИКТАТУРА ВИКЛИКАЄ БОРОТЬБУ МІЖ АМЕРИКАНСЬКИМИ МАДЯРАМИ.

НЮ ЙОРК, 12. марта. — Сюди приїзджає нині делеґація Мадярів на врочисте відсвяткованнє памяти відомого мадярського патріота Луиса Кошута, що боровся в повстанню против Австрії в 1848. році, а відтак перебував в Америці.

У делеґації взяло участь 525 Мадярів. Ряд мадярських товариств постановив зіґнорувати врочисті приняття в честь делеґації, бо, мовляв, делеґація вся зложена з прихильників диктатора Горті. Декотрі постановили навіть піти до мейора Ню Йорку, щоби він не брав участи в урочистім приняттю для делеґації.

Кажуть теж, що делеґація має на ціли не стільки величати Кошута, скільки роздобути для Мадярщини позичку на 150 міліонів долярів.

„ДЕПЮТІ ШЕРИФ" АРЕШТОВАНИЙ ЗА ВЛОМ.

НЮ ЙОРК, 12. марта. — Бруклинська поліція арештувала нині за влом шерифового помічника Даниела Гариса. Мав він уломитися до дому банкира Робинсона та вкрасти дорогоцінностий на півтора тисячі долярів, а одіння на 5,000 долярів.

З ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ.

ВАШИНГТОН, 12. марта. — Демократичні організації стейтів Каліфорнії, Монтани й Айови заявилися проти кандидатури Ал. Смита. Зате в ґірських стейтах його кандидатура зискала богато прихильників.

КОПАЛЬНЯНА КАТАСТРОФА В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО, 12. марта. — В американській копальні міди в Тесіютляні, в мексиканськім стейті Пуебля, случився вибух ґазів. Вибух захопив у копальні кількадесять робітників. Заряд допускає, що жертви можуть досягнути поважного числа.

Заряд каже, що причиною вибуху було те, що мексиканські робітники люблять розкладати в копальні огонь, щоби варити собі страву.

З ЛЮДСЬКОГО ЗВІРИНЦЯ.

Неабиякий звіринний зразок був урядовцем львівського маґістрату. Називався він Вацлав Фіяля і був спеціялістом від ловлення недосвідчених, часто малолітних дівчат, які використовував, де міг — у парку, в себе в хаті, чи підрядних готеликах. Фіяля вже має на совісти участь у ріжних цього рода „ловах", за які його спільники давно сидять у холодній.

ЛЯХИ ПЕРЕВІРЯЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ „ПРОСВІТ" НА ВОЛИНІ.

Хрунівські ґазети „Народній Вістник" та „Українська Нива" помагають Полякам.

Рівенське старосто розпочало перевірку рівенської „Просвіти" та її філій у повіті. Вже переведено ревізію у філіях: в Корці, Межиріччі, Самострілах, Сапожині, Русивлі, Майкові, Дулибах, Трудорові, Грабові, Деревянному, Городку, Грушкові, Милостивцях й Пересопниці. Польська та хрунівська преса кричить, що „висліди люстрації для „Просвіти" дуже некорисні". „Просвіти", мовляв, вели протидержавну роботу, якою займалася молодь від 16 до 30 років. Вся „протидержавна" робота „Просвіт" полягає, очевидно, в тому, що вони не є хрунівськими орґанізаціями. І коли польська поліція не відважилася їх закрити, то „Народній Вістник" та „Українська Нива" намагаються до того, помагаючи польській поліції своїм ґаласом та готуючи відповідний ґрунт до того.

РЕКОРДИ.

Радянська преса пробує голосити з приводу нечуваних жорстокостей китайських антибольшевиків над робітниками та селянами. Після большевицьких джерел за час з 1. січня с. р. в Китаю страчено 72.000, поранено — 36.575, увязнено — 45.566, разом 154.242 жертв білого терору.

Цікаво знати, скільки страчено, покалічено та увязнено московськими большевиками.

„ФЕДЕРАЦІЯ".

Про те, як Москалі поважають Українців та українську культуру, розказує „Червона Ґазета". Як звичайно, Українці стараються бути „льояльними" до своїх північних братів, котрі, як і колись при царі, лише з них насміхаються. Студенти кубанського робітничого факультету на ростовськім університеті улаштували вечір в память московського поета Некрасова. Саля переповнена студентами. Звичайно, точки відбувалися московською мовою й лиш кілька творів відчитано по українськи. „Такі вечорі, — пише „Червона Ґазета" — вартоб проводити частіще, як би не погано те, що Москалі, не розуміючи української мови, звуть її іронічно німецькою й кепсько відносяться до деклямацій на українській мові". На жаль, ґазета не подає: як саме „кепсько", та то це не трудно собі уявити.

МИТНИКИ КРАДУТЬ.

Митний уряд у Львові не тільки не контролює інших, але сам потрібує сильної контролі. Митні урядовці на зелізниці працювали від довшого часу у порозумінні з одним урядовцем у митній управі та на спілку з купцями, фальшуючи митні папері в свою користь. З чотирох, що мали недавно попасти в вязницю, трох утікло. За ними пішло в „холодну" знову двох. Але цей ланцюг тягнеться ще далі. Останнім епізодом відкритих зловживань є самовбивство урядовця Ґдулі. Коли Ґдулю мали передати під опіку суду, він застрілився на коридорі митного уряду.

СЕНЗАЦІЙНЕ ВІДКРИТТЯ.

Директор віденського передісторичного музею проф. Бауер, що провадить розкопки в Оссані (75 км. від Відня), зробив сензаційне відкриття. Воно торкається звичаїв первісних мешканців Европи. Перебуваючи в місті Кремс, біля Оссарна, Бауер звернув увагу в виставці антикваря на дивні вази передісторичної форми. Антиквар заявив, що найшов їх в Оссарні на зоранім полі. Вчений зорґанізував негайно розкопки і за кілька днів найшов там підземелля, що мало всі прикмети житла первісних людей. Там він найшов камінні топірці і чимало предметів, яких ціль є для нього незрозуміла. Коли Бауер зробив аналізу найдених там людських кістяків, він прийшов до висновку, що це останки канібальського бенкету, який імовірно був звичайним обрядом первісних людей.

ЕНЕРҐІЙНІ СЕЛЯНИ.

Селяни із Козиць біля Львова виступили в ролі місцевої міліції, коли на хату одного із них напала ватага львівських злодіїв. Верхом дігнали вони злодіїв у лісі і доставили їх в руки поліції. Таким робом два роки матимуть люди спокій від професійного злодія Пездуна, що має на совісти вже 10 крадіжей.

ПЕРЕМОГИ АЛЬОХІНА.

Міжнародній шаховий мистець Альохін, переїзджаючи через Сантіяго в Чіле, зустрівся там з великою овацією населення. Прийнятий місцевим шаховим клюбом, він хотів скласти доказ свого мистецтва і почав „продукції" із місцевими ґрачами. Шахи в Чіле незвичайно розвинені, бо є навіть предметом шкільного навчання. Спершу грав Альохін партію проти всього персоналу шахового журналу „Націон" — сам не дивлячись на шахівницю. Далі грав одночасно 30 партій із усіма можливими ґрупами, що наражджувались над кождим посувом і з них програв тільки 3. У новій грі проти 36 поодиноких грачів, що мали дорадників, програв одну партію, а дві мав розіграні. Альохін грав не надумуючись (30 партій за півчверта години!), а його противники могли надуматись до схочу.

ЗЯТЬ ПІДПАЛИВ ТЕСТЯ.

Господар Іван Копцюх з Підгайчик, пов. Рудки, віддав свою доньку дуже нещасливо. Його зять Штабрадовський мав коханки, а законну жінку поневіряв і вона мусіла вернути знову до дому родичів. Оноді зайшов Копцюх зі своєю донькою до жида-сусіда і посідали під вікном. Коли розмовляли, хтось колом вибив вікно і ударив Штабрадовську. Копцюх вибіг на двір, але вже нікого не було. Вкоротці повстав крик на улиці, бо на обійстю Копцюха вибух огонь і знищив ціле господарство. Поліція перевела слідство і арештувала зятя, бо показалося, що це він підпалив обійсте. Вже тиждень поперід відгрожувався своїй жінці, що навчить її, хотьби мав зігнити в кримінали. Його арештовано.

ЗДИЧІННЄ МОЛОДІЖИ.

В селі Зашків під Львовом гурток парубків від довшого часу непокоїв людей. Пиячення, бійки були що неділі. Проводирем цеї пияцької шайки був Гриць Панас. Тому, що коршмар у сусіднім селі Зарудцях не хотів йому дати на борг горівки, він зібрав своїх камратів: Петра Ревія, Михайла Кухара, Павла Кухара, Гриця Ґудза, Михайла Бугая і Миколу Палайду і разом з ними напав у ночи на коршму в Зарудцях. Парубки зажадали горівки і пива, а коли Жид не хотів їм дати, вони самі стали господарити в шинку і пили досхочу. Десь по півночи увійшло до коршми двох господарів, а парубки розпочали з ними сварку а опісля бійку. Ці два господарі і коршмар з жінкою повтікали через вікно, а парубки розбили шуфляди, забрали 265 зл., 10 фляшок горівки і тютюну на 200 зл. — та повибивавши вікна повтікали. По дорозі напали на хату Івана Павлишина і побили цілу його родину, а також вартівників, які прибігли на крик Павлишина. Прийшовши до Зашкова, напали на коршму і зрабували кілька фляшок горівки. Всіх їх арештовано. Так та зашківська громада покрилася соромом, бо тамошнє парубоцтво віддавна пиячить, а батьки крізь пальці дивились.

В селі Коростові коло Стрия в коршмі забавлялося кілька парубків під проводом Михайла Ровенського. О півночи прийшов місцевий дяк з кількома молодиками. Парубки під проводом Ровенського шукали собі ґудза і врешті прийшло до бійки, в якій дяк зі своїми помічниками побили і поранили Ровенського. Тепер товариші Ровенського постановили пімститися на дяку. Коли на другий день дяк їхав з о. парохом до церкви, парубки задержали сани, стягнули дяка і не уважаючи на просьби і грозьби о. пароха так побили і поранили дяка, що він бореться з життєм.

Так отже наша молодіж, замісць забавлятись по читальнях, пиячить і сходить нінащо. Тепер треба буде винищуватись на процеси.

ПО ВИБОРАХ ДО ПОЛЬСЬКОГО СЕНАТУ

ПАРТІЯ ПІЛСУДСЬКОГО І ТУТ ВИЙШЛА ПОБІДНОЮ.

ВАРШАВА, 12. марта. — Вибори до варшавського сенату покінчені. Вибрано 111 сенаторів. Бльок Пілсудского здобув 50 мандатів. Праві партії, що стоять в опозиції до Пілсудского вибрали 18 сенаторів. Бльок національних менщостей вибрав 19 сенаторів, соціялісти 11, а селянська партія 6. Комуністи не вибрали ані одного сенатора. Решта вибраних сенаторів представляють поменші ґрупи.

Українці голосували головно на лісту т. зв. національних менщостей, що вибрала 19 сенаторів. Скільки з того числа припадає на Українців, на разі не знати.

ПРО ПЕРЕШКОДИ В ЛЕТІ ДО ПОЛУДНЕВОГО БІГУНА.

БЕРД ЗНАЙДЕ ВЕЛИКЕ ПОЛЕ ДО НАУКОВИХ РОЗСЛІДІВ. АЛЕ ЙОГО ЕКСПЕДИЦІЯ БУДЕ МОГЛА ЗАКІНЧИТИСЯ КОЖДОЇ ХВИЛІ ТРАҐІЧНО. ЧЕРЕЗ МАСИ СНІГУ ТЯЖКО АЕРОПЛЯНОВИ ОСІСТИ НА ЗЕМЛЮ, А ЩЕ ТЯЖШЕ ЗЛЕТІТИ. ДО ТОГО СОНЦЕ ОСЛІПЛЮЄ І НІЧОГО НЕ ВИДНО.

ЛОНДОН, 12. марта. — Подорож Берда до полудневого бігуна викликала велике заціплення. В звязку з тим говорив на ту тему капітан Райт, котрий брав участь у нещасливій виправі Скота до полудневого бігуна і чудом виратувався від смерти.

Капітан Райт підніс, що Берд знайде в підбігуновій полосі велике і вдячне поле до ріжних наукових дослідів, але буде мусів побороти страшні труднощі. Особливо небезпечними будуть його лети аероплякои. Бо, коли зайде потреба злетіти на землю, зглядно на леди, це не буде легка справа, бо леди покриті великою верствою мягкого снігу. А ще тяжше буде підноситися з аеропляном, бо пропелери і перед заритьться у сніг і тут легко може наступити експльозія. До того треба числитися ще з одною небезпекою. Капітан Райт підніс, що він не знає, який вид представляється очам дослідника з гори, з аероплану, бо він вів обсервації з землі і ледів. Але будучи на землі, Райт не годен був орієнтуватися, бо сонце залляло своєю ясністю снігом покриту полосу в той спосіб, що нічого на віддаль не було видно. Не можна було розпізнати гір ні ледових гір. А часами не було можна розпізнати чоловіка вже на кілька кроків. А це рівнож велика небезпека для летуна, бо він не знає куди іде і може легко зударитися з горою чи ледом. До того бувають там часті страшні бурі з такими лискавицями, та сніговицями, що ніяка акція ні ратунок в той час неможливі.

ВИДАЛЮЮТЬ З ФРАНЦІЇ ЧУЖИНЦІВ-КОМУНІСТІВ.

ДОЗВОЛЯЮТЬ В ФРАНЦІЇ СВОБІДНО ГОВОРИТИ І БОРОТИСЯ О ПОЛІПШЕННЄ РОБІТНИЧОЇ ДОЛІ, ТА НЕ ДОЗВОЛЯЮТЬ НИЩИТИ РЕСПУБЛИКАНСЬКИЙ УСТРІЙ.

ПАРИЖ, 12. марта. — Альберт Сарро, міністер внутрішних справ, говорив в сенаті про останні видалення комуністів з Франції. Він подав, що власти видалили в останніх часах 13.230 чужинців, запідозрілих о комуністичну пропаґанду, звернену проти французької республики. Від 1926 року внесено 422 актів обжаловань проти комуністів, а 182 комуністів засуджено на вязнички і другі кари. Сарро заявив, що комуністична партія мала до недавна около 72.000 членів, а тепер має їх 46.000.

Комуністи роблять забурення між війском, а рівнож не хотіли допустити до Конвенції американських леґіонарів. Та це послідне їм не вдалося, бо населення Парижа було проти такого поступовання, виявивши для леґіонарів небувалу симпатію.

На закінчення Сарро підніс, що в Франції дозволено кождому свобідно говорити, а комуністи, коли хочуть йти леґальною дорогою, можуть докладати всіх зусиль, щоби визволити робітника з пазурів економічного імперіялізму. Зате не можна бунтувати горожан проти републиканського ладу, а старатися заводити комуністичний.

БУДУТЬ НАСТРОЮВАТИ ЕМІРА ПРОТИ СОВІТІВ.

В ЛОНДОНІ ГОТУЮТЬ ВЕЛИКЕ ПРИНЯТТЯ ДЛЯ АФҐАНІСТАНСЬКОГО МОНАРХА. ХОЧУТЬ ЙОГО ЗЄДНАТИ ДЛЯ АНҐЛІЇ, А ВІДХИЛИТИ ВІД СОЮЗА З СОВІТАМИ.

ЛОНДОН, 12. марта. — Афґаністанського еміра і його жінку, що подорожують по Европі, буде приймати офіціяльний Лондон з небувалою помпою як найбільшого потентата світа. А на ділі афґаністанський монарх є сувереном над малою державою, а значіннє його полягає тільки в тій обставині, що Афґаністан лежить по середині між совітським союзом, а Індіями. І от Британія намагається всіма силами не допустити в Афґаністані впливу совітів, бо в той спосіб простягнули би совіти лекше свою руку на Індії.

Через те анґлійський король буде витати афґаністанського монарха з східною помпою та упріємнювати йому побут в Лондоні, щоби його відхилити від совітів, куди він вибирається по лондонській візиті. Ціла біда, що афґаністанський монарх не говорить ні по французьки ні по анґлійськи. Треба вести розмову при допомозі товмачів, а то оба монархи говорилиб між собою дещо інтимнійше.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., March 10, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates		В Джерзи Сіті і Загряницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346 JERSEY CITY N. J.

ОПОЗИЦІЯ

В людськім життю йде боротьба не тільки тоді, коли ходить о хліб насушний, але й тоді, коли йде о людський поступ, о визволення нації з фізичної і духової неволі, о кращі форми організації громадського життя і т. п. В життю нема спокою, бо спокій це застій, це смерть. Там, де ріжні думки і напрямки, там кипить життя, там є можність вибору найкращої думки і переведення її в життя. Що голова — то розум, каже народна пословиця. Тому саме у всякій діяльности є пожаданою критика, бо розумна критика будує. Пожаданою отже може бути в організації і опозиція, коли є причини до цього, себто коли та опозиція виступає там, де організація занепадає, а вона знова подає нові методи уздоровлення організації. Завдяки таким опозиціям організації навіть відмолоджуються і стають сильніщими.

Та одно треба мати тут на увазі. Всяка опозиція повинна йти легальними дорогами. Вона не може наражувати авторитету організації, ні тих, що їх поставлено на чолі організації. Кожда організація має свої статути, а там намічено шляхи, якими треба поступати тим, що домагаються усунення недомагань чи якихсь змін в організації. За інші методи можна братися тоді, коли відмовляють людині легальної можности доходити свого. Та ніяка шануюча себе організація чи навіть політична партія, не стерпить того, щоби її члени, поминаючи статутову дорогу, поза рамками організаційними, а може ще в чужім органі, нападали на організацію чи тих людий, що для неї працюють. Бо підкопуючи авторитет урядників чи тих, що для організації працюють, ми заразом ослаблюємо саму організацію, ми її руйнуємо, а не будуємо. Це відома справа, над якою годі спорити.

І от тому саме пішли на вигнанне Троцький і другі совітські потентати, котрі ціле своє життя посвятили службі комуністичній ідеї. Бо коли вони почали вести опозицію проти тих, в чиїх руках опинився тепер провід, в такий спосіб, що підкопували авторитет того проводу, усунено їх від впливу. Пішли на засланне за те, що нарушили партійну дисціпліну, що вели опозицію в невідповідний спосіб. Пішли на вигнанне, але те, що було у них доброго, переводять одначе в дійсність ті, котрі їх прогнали.

Демократія не йде большевицькими шляхами і за опозицію нікого в такий спосіб як большевики не карає. Та з того не виходить, що організація, побудована на демократичних основах, може терпіти хаос і розбиванне організації невідповідною критикою чи опозицією. І в демократії мусить вийти поза скобки організації той, що її нищить і веде опозицію не в тих рамках, як приписує статут. Те треба мати і нам на увазі.

З ВИБОРЧИХ ПЕРЕЖИВАНЬ ПІД ПОЛЬЩЕЮ

II.

Щоби зрозуміти бодай в головних начерках теперішні виборчі мантійства на Західній Україні під польською владою — мусимо бодай в головнім запізнатися дещо з головними постановами польського виборчого закона.

Отже — щоби бути **послом**, треба бути передовсім горожанином польського „паньства" та скінчити **25 літ** життя. Сенатором знову може бути лиш той, що скінчив 40 літ життя. Жінки є вповні управнені, але, правду сказавши, через свій консерватизм роблять майже все великі трудности усім поступовим партіям. Право голосування до сойму має кождий, що скінчив 21 літ, а до сенату той, що скінчив 30 літ життя.

Позатим найважніше, як зорганізовані є комісії виборчі.

Отже передовсім істнує „Державна виборча комісія". До неї належить „генеральний комісар виборчий" (є ним тепер п. Цар), він є предсідником комісії. Крім него належить до неї ще вісім членів (з вісьмома заступниками) доданих генеральному комісареви осьмома найчисленнішими клюбами уступаючого послідного сойму.

Як бачимо, є то дуже демократична постанова, так як навіть так звані „національні меншости" можуть мати в тій державній комісії свого представника, коли будуть мати досить численні клюби. Впрочім — вже і в послідних часах соймової каденції може кілька клюбів злучитися в один, коли лиш прийде між ними до відповідного порозуміння. Очивидна річ, що й клюби, підпираючі уряд, можуть також втяти таку саму штучку.

Але на тім ще не кінець: З голосом дорадчим — але лише в справі своєї лісти можуть брати участь у всіх засіданнях державної виборчої комісії також мужі довіря, делеговані повновласниками кождої важно зголошеної державної лісти виборчої.

Треба іменно знати, що партії, які ставляють кандидатів до сойму, зголошують передовсім своїх кандидатів на державній лісті і то власне в тій Державній Комісії виборчій у Варшаві.

Дальше зголошують вони лісти кандидатів при окружних комісіях виборчих — нпр. в Тернополи, в Станиславові, у Львові і т. д., а коли виберуть зі своєї партії бодай **6 послів (зглядно 4 сенаторів)**, тоді на підставі решток голосів, які полишились по округах — дістають ще відповідне число послів з лісти державної.

Є це досить покручена маніпуляція і годі тут вдаватися в докладнійше обговоренне її.

Нам треба лише знати, які ще є інші виборчі комісії та та їх склад.

І так заведено передовсім окружну комісію виборчу, що складається з предсідника і пятьох членів. Предсідником є все судейський урядовець (звичайно радник), що урядує у виборчім окрузі, а іменує його генеральний комісар виборчий.

Є це також дуже корисна постанова, бо все таки заводовий суддя має більше пошанівку для закона, як нпр. урядовець адміністративний.

Крім предсідника (зглядно його заступника — також судді) належить до окружної комісії ще пятьох членів. Одного з них іменує воєвода а двох вибирає рада громадська того міста, в котрім окружна комісія засідає (нпр. Тернопіль, Золочів, Станиславів і т. д.). Двох дальших членів та їх заступників вибирає повітовий соймик (нпр. на Волині), а де його нема — вибирають збори начальників громад того повіту, в котрім окружна комісія засідає.

Всі ті постанови є надзвичайно небезпечні для свободи виборів, так як властиво окружна комісія виборча майже все буде зложена лише з самих урядових креатур, з котрих ще найбільше довіре можна мати до самого предсідника-судді. Місто чейже вибере лише двох Поляків або Поляка й Жида, а війтівські збори будуть також мати все більшість старостинських ступайків і виберуть двох добродіїв такоїж самої вартости на членів окружні комісії. Треба нарешті зазначити, що при окружних комісіях виборчих є наставлені так звані виборчі комісарі, іменовані міністром справ внутрішних. Комісар виборчий має право оспорювати рішення тої окружної комісії скаргою до Найвисшого Суду, хотяй та скарга не здержує дальшого виборчого поступовання. Таким комісарем виборчим є при окружній комісії виборчій города Львова (осібний виборчий округ!) президент львівської поліції Райнлендер, знаний зі збитків, які робить Українцям.

Окружна комісія грає взагалі при теперішних „польських" виборах найбільшу ролю і є для свободи виборів найбільше небезпечна. Побачимо це незадовго на прикладах, які вже дав перебіг теперішних виборів на наших землях під Польщею.

Є нарешті ще й третий рід комісій виборчих: є се так звані областні (чи там „обводові") виборчі комісії — важні тим, що то власне вони збирають голоси, бо перед ними голосується.

Областна комісія виборча складається з предсідника та чотирох членів.

Предсідника її і його заступника іменує окружна комісія виборча. Одного члена областної комісії та його заступника іменує староста, а дальших трох членів тої комісії та їх заступників вибирає рада громадська тої громади, на котрої терені лежить виборчий льокаль комісії.

І при областній комісії засідають мужі довіря поодиноких партій чи груп, що зголосили свої лісти кандидатів. Та комісія може робити великі прикрости при самім голосованню, але найбільші і найважніші секатури можуть бути в тамтих двох висших виборчих комісіях.

І так, коли яка партія хоче зголосити державну лісту кандидатів, то мусить це зробити на руки генерального комісаря виборчого у Варшаві.

Таке зголошенне ліст до Сойму чи до Сетату має підписати пятьох послів зглядно сенаторів минувшої каденції. Але бувші посли чи сенатори підпишуть очивидно лісти лише своїх партій. Колиж, як власне тепер в Українців — виступають нові партії, то їх зголошенне мусить підписати аж тисячу виборців і то аж з двох округів і то з кождого округа має бути що найменче по пятьсот підписів.

Можна отже собі представити, яких секатур може допускатись державна виборча комісія, коли їй предложить генеральний комісар виборчий якусь лісту до затвердження. І так передовсім та комісія означає поодинокі лісти числом, по просту: хрестить їх. Цего року власне урядовій лісті „вспулпраци з ржондем" дала вона число перше, бо на одинку найсимпатичніше голосувати та найлегше собі те число запамятати.

А лісту комуністів охрестила вона на злість тринайцяткою, бо це число є у простого люду „феральне", себто приносить нещастя. Тай то генеральний комісар хотів ту лісту уневажнити, але більшість вже для самої приличности таки ту лісту затвердила.

В тій комісії, як знаєм, сидять передовсім делегати вісьмох найбільших клюбів послідного сойму — то вони не так легко в своїй більшости дадуть себе намовити до очивидного безправства.

Інакше мається справа з комісіями окружними, де, як ми вже виказали, сидять правительственні мамелюки. Не диво отже, що ті власне комісії допускаються найбільших безправств. Вони іменно мають право приймати до відома або відкидати окружні лісти кандидатів, і з того права вони дуже широко користають, перемінюючи те право просто в безправство.

І так, наприклад, в Свінчанах, на Білій Руси, окружна комісія виборча на девятнайцять зголошених ліст відкинула аж дванайцять. В Ряшеві відкинула така комісія зголошену до неї лісту бльоку національних меншостей. Це саме хотіла зробити і комісія окружна у Львові з лістою тої групи (до котрої в тім випадку і декотрі другі прилучилися) а то на внесенне комісаря Райлендера (президента поліції). Два голоси було за ним, а два проти, але предсідник також прилучився до думки, що ліста є важна.

На чімже опирався Райнлендер? До державної комісії зголосився той бльок яко „бльок національних меншостей".

В львівській окружній комісії той бльок назвав своє поданне: „Ліста бльоку національних меншостей".

Райнлендер чіпився отже того слова „Ліста" і казав, що це вже інша партія, і що та ліста не може бути прилучена до державної лісти згаданого бльоку.

А прилученне значить, що рештки голосів, які би лишились у Львові, мають бути зараховані на конто лісти державної і в цей спосіб причинися до вибрання посла і з лісти державної.

Зголошену лісту окружну можна буде легко окружній комісії уневажнити, чіпляючись підписів на зголошенню. Має їх бути найменше пятьдесять і мусять бути власноручні, а надто має бути поданий вік підписаного, його замешкання і його стан (заняття).

З осторожности зголошуючі стараються не о 50 підписів, але і о 60 та більше; та веежтаки хто хоче пса вдарити, то бука найде... То скажуть, що кілька підписів є роблених тою самою рукою, то знову є вони невиразні, то нема поданого віку даної особи і т. д. і т. д.

Поліція взялася і на такий спосіб, що чільніших людий нпр. з „Сельроба" (комуністичної закраски) виарештувала. Одного, що власне мав зібрані підписи, придержала зару... [illegible] випустила і він поніс зголошенне сельробівської лісти, було вже запізно! І взагалі, многі комісії окружні поуневажнювали лісти тих груп, що їх підозрівали о комунізм. Подібно було н. пр. при виборах громадських у Варшаві минувшого року, де комісія уневажнила комуністичну лісту, хотяй на неї упало більше, як сорок тисяч голосів.

Очивидна річ, що парляментаризм цего рода є лише мальованим парляментаризмом. В суті річи се насильство й безправство!

Клим Обух.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОЛОЖЕННЯ СТРАЙКУЮЧИХ МАЙНЕРІВ.

Страйк углевих майнерів уже до року доходить, а ще йому кінця не видно. Не видно йому кінця, а майнерам нема ніякої помочи. З юнії дають два доляри на кождого майнера, пятьдесять центів на жінку а двайцять пять центів на кожду дитину, — на кождих два тижні.

Отже подумайте собі, дорогі читачі, яке то життя можна мати за сі гроші. Не треба вам і писати, що вони ходять голодні й босі, що в їх хатах холодно, як у бараках.

Справді диво, що ті, що вуголь добувають, що весь світ своєю працею огрівають, самі в холоді зубами дзвонять, бо копальняні барони, що копальні мають, до страйку робітників довели своїми знижками робітничої плати.

У нас говорять богато про горожанські свободи, але страйкуючі майнери сих вольностей не мають. Тут барони на все інджокшини дістають. І на те, щоби майнерам не вільно робити мітінгів. І на те, щоби страйкарам не вільно пикетувати та на сто фітів до баронських пропертів наближатися.

По Америці збирають люди жертви на страйкуючих майнерів, але зі сього не велика допомога страйкуючим. Раз, люди на се небогато жертв дають, а по друге, як тих жерв мало, то вже комітети ті жерви розділюють так, аби вони більше діставали, а майнери менче.

Тепер кождий нарід став за себе дбати, а на сі комітети не оглядатися. Отже стали організувати осібні комітети Поляки, Словаки, Чехи й Руснаки. Кажуть, що Соєдинениє зібрало коло чотири тисячі долярів. Поляки доставили [illegible] й муку, солонину й фасолю. Тільки відай ми одні, Українці, нічого не дістали від своїх. Тому я написав се, щоби завізвати наших людий, щоби вони, о скілько можуть, теж помогли своїм братам, що борються за поправу своєї долі.

Іван Щигельський,
Нефс, Огайо.

РОДИЧІ И ДІТИ В АМЕРИЦІ.

Допись д-ра В. Клодницького в Свободі з дня 8-го марта під заголовком „Наші діти в Америці й у старім краю" заслугує, на мою думку, на найбільше признання.

Я глибоко переконаний, що булоб далеко кориснійше для Рідної Школи в Америці, колиб шановні дописувателі трималисяби теми д-ра Клодницького, себто дописували в Свободі про відношення родичів до дітий. Бо родичі се перші вчителі дітий, особливо в Америці. Коли звернемо на те належну увагу, то будьмо певні, що Рідна Школа в Америці поступить далеко красше, як досі.

Юрій Березинський,
дякоучитель.

— Коли я вам сказав би навіть: Ви осел! то це була би образа — але не для вас, лише для осла!

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(58)

Цим листом Генеральний Секретар просив командуючого військами дати полоненим Українцям права, установлені для військово-полонених міжнародним правом і просив урівняти Українців у правах з другими словянами, а не трактувати як цілком безправне бидло. Звідси ясно, яке відношення до Українців-Русинів було з боку російської демократичної та ще й революційної влади, коли Генеральний Секретаріят так і не міг добитися від неї якогонебудь полекшення. Саме тому, що російська демократична влада, не говорячи вже про дореволюційну, в галицькому елементі вбачала заразу „мазепинства", „сепаратизму", Українці полонені були поставлені в найтяжчі умови життя, в далеко тяжчі ніж Німці, Мадяри і т. д. Тому в той час, як Київ був переповнений вільно живучими в ньому полоненими Чехами, Поляками, Словаками, а вся Україна Німцями, Мадярами, то що, Українці полонені були розкидані по Туркестану, Сибіру, Далекому Сходу, або на болотах Архангельської, Вологодської та Олонецької губерній. Туди вислані були не тільки військово-полонені, але й біженці: старі мужчини, жінки, діти. Там вони страшенно хорували від лихого [illegible] і мерли сотками, або захоплювали собі тяжкі хороби. Це було страшне, холодне розрахування на фізичне знищення українського елементу, що попав до московських лабет. Тому до певної міри наївно було з нашого, українського боку звертатися до московської влади з вимогами полекшення їх долі; і коли це робилося, то лише тому, що другого виходу не було.

Звичайно Центральна Рада не змогла добитись полекшення не тільки для загальної маси полонених та біженців-Українців, а й для окремих осіб, яких вона, визнаний петроградським урядом орган краєвої влади, брала на свою відповідальність. В другій половині липня місяця Ц. Рада звернулась до командуючого військами київської округи (Оберучева) за дозволом проживати у Києві трьом полоненим Галичанам, котрі, як фаховці потрібні були їй для роботи, при тім Ц. Р. брала цих людей на свою відповідальність.

Відповідь на це вона одержала таку: „Згідно з наказом командуючого військом повідомляю, що бранцям офіцерам Бірецькому та Маціовичові, а також салдатові Стечишиному, про котрих клопотала Центральна Рада, щоб їм дозволено було жити у Київі і працювати в Центральній Раді, дозволу не дано. За начальника Штаба (Підпис)".

Коротко, ясно, цинічна відповідь.

Таке поступовання російської влади примусило українські національні організації вживати других революційних заходів, щоби хоч трохи врятувати людей та полекшити їх становище. Для того посилались в ріжні місця, хоч невеличкого скупчення Українців-Галичан, спеціяльні емісарі. По части і мною від Генерального Комітету також висилались військові з завданям допомогти полоненим самотужки перебратися на Україну. Такі-ж інструкції давались і нашим національним організаціям поза межами України. Це почасти дало позитивні наслідки, бо на Україну ріжними шляхами почали прибувати Галичане та Буковинці: то одинцем, то разом з українськими військовими ешалонами, що йшли через Україну на фронт.

Факт цей є ще одним з доказів того, що українству доводилось вести в 1917 р. тяжку національну боротьбу з Московцями на кожному найменьшому кроці національних інтересів.

V.

Українізація на фронтах. Плян українізації армії. Путанина в перевозці українських поповнень на фронти. Виступи Росіян проти українізації армії. Три корпуси для українізації на Південно-Західному фронті. Опір русоцентристів при твореню українських військових організацій. Українські корпуси на Північному, Західному та Румунському фронтах. Фльота.

Військовий Генеральний Комітет першого складу досяг, крім затвердження Богданівського полку та організації першого українського запасового, права на українізацію на південно-західнім фронті трох корпусів: 6-го, 17-го й 41-го.

На організацію Богданівського полку, а також першого запасового полку влада дозволила лише під тою умовою, що вони поповнені будуть, крім кадрів, охотниками, що не зобовязані до військової служби.

Дозвіл на формування цих двох полків з „охотників" був жерелом цілого ряду непорозумінь, що пізніше виникли між Генеральним Комітетом та російською військовою владою, а особливо з командуючим військами Київської Округи. Звичайно, Українці великої кількости охотників, що не підлягалиб військовому обовязкові, дати не могли. З України до війська не були прикликані лише діти, старі діди та каліки, а з них навряд чи можна було що формувати, не кажучи уже про неможливість притягнути до війська дітей та калік. Без сумніву, що й „дозвіл" був даний для того, щоби в першу чергу було якесь видиме задоволення вимог українського воящтва. Це, на думку російської влади, мусіло бути тим клапаном, душником, куда змоглаби російська військова влада скеровувати думку Українців-вояків, розряджуючи тим напруження їх домагань. З другого боку формування двох полків з охотників мусіло захопити у Генерального Комітету ввесь час і майже всі сили. Це був крок не назустріч домаганням Українців, а звичайний тактичний крок руссоцентристів в системі боротьби проти українського військового руху взагалі.

Правдивість цієї думки підтверджується тим, що про українізацію названих трох корпусів відповідного наказу ніхто начальникови не дав, крім коротенької телеграми Деґенверха (Дежурного Ґенерала Верховного головнокомандуючого). Він телеграфував деяким запасовим частинам, щоби вони направляли в ці три корпуси українські маршові роти, коли вони зорганізуються. Телеграма ця зовсім не зобовязувала корпусну команду визнавати свої корпуси українськими. Крім того, увесь плян українізації полягав в тому, що українські маршові роти будуть часто викликати на фронт поза чергою, поповнювати собою лише певні дивізії. В командуванню-ж самих дивізій, командної мови, діловодства і т. д., все повинно було залишитися по старому. Навіть комісарі залишились там, призначені тимчасовим урядом на загальних підставах, а не українськими інституціями.

Усі комітети: полкові, дивізійні й корпусні залишались також старими (російські), хоч неукраїнського елементу в решті-решт стало там не значний відсоток.

(Дальше буде)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩО ЧУВАТИ З ЛЕМКІВСЬКОЮ СПРАВОЮ.

Перечитавши в „Свободі" заклик „Лемківського Товариства „Народний Дім" в Сяноці, я почув в собі моральний обовязок подати до відома всього загалу, як мається справа з Лемківським Комітетом в Америці.

Тимчасовий Комітет „Допомоги Лемківщині", якого задачею і ціллю було гуртувати Лемків в Америці в місцеві комітети для збирання фондів на ріжні потреби Лемківщини, дав мені директиви і уповноваження для організації місцевих відділів.

І о скільки сил було, я, при помочи Комітету, старався пустити діло в рух. Писав статті в „Свободі", писав листи до приватних осіб, щоби вони допомогли в цій справі. Та справа йшла дуже пиняво. Мене потішали, що осінню, як минеться горяча пора, буде лекше робити, і нарід скорше зійдеться на збори!

Та тимчасом нічого не було. Лише з початку одержав я кілька листів відмовних.

Та ми, щоби справу рушити з мертвої точки, приступили до організації першого Комітету в Елизабет, Н. Дж.

Уряд місцевого Комітету взявся щиро до роботи, почав збірку, а гроші зібрані по нинішній день лежать в банку, бо Тимчасовий Комітет дожидав, дожидає і відай на марно дожидати буде збірок з инших місцевостей.

По Елизабет старались ми заснувати Комітет в Джерзи Сити, та... дармо.

В міжчасі, коли я одержав заохочуючі листи, я поїхав в Пенсилвенію, бо так мені раджено, і так на свій кошт я поїхав до Монт Кармел, Па., відтак був в Скрентон, Па. і в Олифант, Па. І всюди прибіцяно скликати організаційні збори та запросити когось з комітету на ці збори!

Прибіцяли та й збулися!

Зажадали навіть, щоби комітет видав відозву в цій справі. Комітет це зробив і вислав примірники до редакцій для оголошення. Відозва комітету була видрукована в „Новім Життю" в Олифант, Па., і в „Свободі"! „Народне Слово" в Пітсбург, Па., не видрукувало, ні „Народна Воля".

Оттак прийняв лемківський люд заклик комітету: Віднісся байдуже а то й ворожо! І ясно, що не можна було нічого доконати! А тимчасом на мою голову і особу посипалися ріжні негодовання, обмови і закиди!

Мені закидувано, що я розчинив цю лемківську справу, та й нічого не роблю. А Лемки випиралися свойого походження з Лемківщини! Казали, що їх знакомі сміються з них, що вони Лемки!! Хотіли доказати мені, що Сяніччина, не Лемківщина!

Були такі, що казали, що я хочу зробити собі імя великого чоловіка, щоби робити „інтерес" — а всі не-Лемки закидували мені сепаратизм.

Ех, люди, люди! Коби ви знали, що я чую в душі! Коби ви могли зрозуміти, чим серце кипить! Та хай. На що огірчувати суспільність?

Я не думав бути „лідером"; не думав за ніякі „джаби", ні за інтереси; я лиш робив це, що другі думали, я хотів зреалізувати мрії і думки добрих Лемків! Та я лишився, разом з цілим комітетом, один, обчорнений, обмовлений, без капіталу. І що-ж могли ми зробити? Чудо — поза нашими силами.

Я зрозумів, що мені без фінансів трудно було заімпонувати богатим Лемкам, які по більшій части стали індеферентними на болі і потреби Лемківщини — бо вони мають доляри!! Їм Лемківщина нічого не дала! — А инші?

Шкода говорити. Моє огірчення моглоб справу ще гірше зіпсути, а допомога конечна!

Тому молоді діти лемківських батьків радо прийшли мені з помочю до уладження ряду концертів.

І перший концерт відбудеться в Елизабет, Н. Дж.

Тепер, коли появився заклик комітету зі Сянока і коли з краю пишуть до своїх кревних в Америці — так всі вони тепер говорять, що треба щось робити! Ці самі, що викидали наших колекторів, тепер кричать, що треба щось робити!

Так отже тепер маєте ще раз нагоду спокутувати свій гріх! Першого квітня буде концерт в Елизабет, тож зробіть добру агітацію, зголосіться до пана Левчика по білети і спродавайте їх.

Не кричіть, що треба щось робити — а допоможіть тим, що роблять і хочуть робити!

Тож разом!

П. Ковальчик
з Елизабет, Н. Дж.

Чоловік (вертає пізно додому): Жінко, чи ти можеш вгадати де я був?

Жінка: Можу; але ти розказуй свою історію.

ПОМЕР УКРАЇНСЬКИЙ МАЛЯР АМВРОСІЙ ЖДАХА.

Дня 8. вересня 1927. року помер в Одесі зовсім непомітно видатний український художник-маляр Амвросій Ждаха.

У свій час це було популярне імя, вже хоч би з тих листівок, виданих на мотиви історичних та побутових пісень. Таких листівок Ждаха видав в 1908—1909 роках дві серії. Вже була виготовлена й третя серія, та війна 1914. року припинила зносини з закордоном, де ці листівки друкувалися і тому ця серія на Україну не попала. Ждаха був маляр аматор. Працював у земському банку через 32 роки, але мусів покинути через хоробу. Остання посада його була в Одесі, де він викладав історію України. Помер художник у великій бідности. Після смерти маляра-художника лишилася дуже цінна спадщина, серед якої є такі речі: 1) Альбом рисунків українських стильних меблів (у фарбах); 2) рисунки олівцем до Кобзара, цілком викінчені та готові до видання; 3) рисунки до четвертої серії листівок на теми жартівливих народних пісень; 4) два альбоми українських одягів, жіночих та чоловічих, виконаних фарбами; 5) альбом писанок, зарисованих фарбами на Київщині, Чернигівщині та Одещині; 6) два томи на 400 сторінок під назвою: „Всяка всячина про українську та запорожську старовину" (етноґрафічні записки).

Окрім того багато ріжних рисунків, шкіців, акварелів і т. ин.

Художник Амвросій Ждаха свого часу був видатним діячем українського мистецтва. Ось яку оцінку його дає відомий знавець в цій ділянці, художник Сластьон:

„Дивовижно те, що майже все, що зробив Ждаха, пройшло через призму совісного та всебічного студіювання — видно, що Ждаха вщерть налитий безмежним інтересом та горячою любовою до своїх, переважно історичних та побутово-історичних тем".

Після художника залишилася удова, що дуже бідує, одержуючи 10 карбованців на місяць пенсії. Відділ політичної освіти комісаріята освіти доручив одеській політпросвіті перевести перегляд спадщини художника та ухвалив одночасову допомогу удові. Порушено питання про підвищення сталої пенсії.

ЯК ДОВГО ВЖЕ Є ЗАБОБОНИ СЕРЕД ЛЮДЕЙ.

Богато, навіть цивілізованих людей, привикли до ріжних забобонів. Примітом вірять, що стріне їх якесь нещастя, коли дорогу перебіжить їм кіт, а ще до того чорний, коли перейде дорогу черниця, а щастя жде їх, коли здибають коминяря. Старалися пояснити причину тих забобонів. І так почуття нещастя, коли стрінемо чорного кота, можна пояснити несамовитим його виглядом. Щастя — коли стрічаємо коминяря, пояснюють тим, що з появою його минає небезпека пожежі (головно в давних часах), коли він вичистив комин із саджі. Звичай говорити „На здоровля!" коли хтось пчихнув є дуже старий. Вже тисячі літ знаний є він у всіх народів. У староримському місті Помпеях на відкопаній з під лави стіні є ще нині напис: „Вікторіє, будь мені здорова! Де ти й не булаб, здорово пчихай!" У давніх Римлян пчихання мало ріжне значіння, відповідно як хто пчихав: здержливо, весело, жалісливо, смішно, раз або кілька разів. Коли хтось пчихав рано як встав із ліжка, то був не добрий знак, а вечером означав приємність. В ночи пчихання обіцювало більшу приємність. Самособою пчихання приписували надприродним силам. Загально думали, що то якийсь дух дістався до мізку чоловіка і так повідомляє про те. Коли хто в присутности своєї любки пчихнув, то це був добрий знак: Венера, богиня любови, звіщала так, що заопікувалася ним. Але не повинен був при пчиханню звертатися на право. Коли хто пчихнув підчас пиру, то це була причина великого признання; його нагороджували опесками — але лише мужчин. Для жінок пчихання не було таке щасливе. Та вже найбільшим щастям було, коли хто пчихнув тричі. Відбивання при деяких обставинах Римляне вважали ознакою доброго тону. Було ріжне відбивання: таке, що приносить щастя, але й таке, що було причиною нещастя. Але ніколи Римляне не вважали відбивання признакою злого виховання. Лише на поважних зібраннях, примітом перед судом і в святині, було відбивання неприличним. Для здуття створили собі Римляне навіть малого божка, його образ можна було подибати при столі. Називали його deus ridiculus — смішний бог. Дзвонення в ухах було важне в любовних справах. До забобонів належало стріляння листками дерев на зложенім пястуку, кидання об стелю зернят із яблок, грушок і черешень, прислухувались трískотові лаврових листків, які кидали на огонь, а рівночасно лівою рукою треба було розірвати вінки рож, вязані передше правою рукою. Гуси і горлиці означали щастя для залюблених. Таксамо раділи, коли стрінули пса на дорозі.

Іван Марків.

СТАРОСВІТСЬКИЙ. ДАНИЛО

(Впов. Проф. Іванови Филипчакови, мойому вчителеви присвячую).

—o—

„Ну, Лейбо, бувай здоров! А кілько я тобі винен? Я знаю, ти любиш приписати, але уважай, небоже, бо я також мотаю на вус. Як припишеш, — не віддам, лиш то, що я напив. Го, го! Ти мене не вшукаєш. Не таких я ще видів, як ти. При воську мав я капітана, як бритва гострого. А мене любив, бо я файний хлопець був. О, файний! А ти, жиде, гадаєш, що я тепер нічого не варта? Можеш так міркувати, бо в мене вже лиса голова, але ніхто ще так не потрафить затанцювати або косою шахнути. Я собі пан! Знай, Лейбо! Я пан, бо ґрунт маю, худобу, будинки! А ти що? Привезеш у бочці троха горівки і дреш за ню гроші. А той ґрунт, що маєш? То не твій! Ти нациганив, обдурював, а тепер пана собі струєш? Ой, небоже! Не показуй рогів, бо і я на тебе розлючуся. Не руш мене! Як затнуся, то і ногою до тебе не поступлю! Будеш сам ту горівку пити, чуєш? сам, або ще й жінці даш тай дітям! Не гадай, я потрафлю також твердим бути. О, потрафлю! А ти скапцанієш. Я ні, бо я газда! Хоть напився нині у тебе і ще напюся, та в мене робота не стоїть, є Богу дякувати кому робити. Не гадай собі, що я з таких, що нічого по них. Я маю голос у громаді, хоть нібито мене пияком називають. Але ті, що на мене пальцем показують, — жеброта! За премудрих себе видають, а торби послідні. Лейбо, дайно но на відходнє ще килішок. Але моцної давай — такої пекучої, щоби було чути, що по ґеґавці потекла. Як нема з ким, то я сам задавлюся. Най ми весело буде. „Нас по нас не буде". І заспіваю собі!

Піяк піє, піяк має,
Піякови Пан Буґ дає? Гей, га!

Ну, тепер вже треба йти. А як там на дворі? Сніг? Ов! Якже я до дому доберуся? Дорогу закурило. Коби хто мене відвів, зараз горівки я би поставив. Але як нема кому, то й не треба! Я ще сам зайду. билося. Я був собі хлопець! При воську не такі марші робив. А як ви з мене смієтеся, що я оден лишень у селі пияк, а самі коршму оминаєте, то най повашому для вас буде. Дурень не знає, який в горівці смак. Вони якісь казети, книжки вичитують. Ну, ну!

По правді трошки мені самому маркітно вертати, може чоловік заблудити, але се байка! Я ще сам зайду. Добраніч, Лейбо! Най присниться тобі велика куфа горівки, зміщана з вапняною водою. Ти знаєш, що то значить! Іди вже в свої бебехи спати, бо й так пізно, ніхто кватирки не купить. Що я завинив, — завтра заплачу.

— — — — — — — — — — —

Зимовий вечір. На дворі сильний мороз. Ніч ясна, хоч безмісячна, вірки моргають. Десь-не-десь відбріхуються собаки. Хати бойківського села гуртками попритулювались по узбічах велитенських гір, мов зайчики причаїлися, захищаючись від студени. А там подальше бовваніє дрімучий ліс, лише пугач сіє своїм пуґуканням жах і тривогу. Ніч цупко обняла землю в свої рамена. По небі перелетів метеор і канув у простір, згас... Данило Джумарнин ішов самітно до дому. Хата його була далеко, аж ген під лісом. Треба було йти стежками, дороги не було, бо сніг великий упав, а люде ще не вспіли саньми утерти дороги. Данило був пяний, але свідомий свого стану і тому поспішав, щоб не датись утомі і не сісти, бо знав, що може замерзнути. Щоби йому не було скучно — говорив сам до себе. Говорив те, що думав. Звичайно: що тверезому на умі, те пяному на губі:

„Ов, алеж то студінь! Трошки за довго забавився я. Треба було скорше вийти. Нічого! Якось долізу. Я ще маю стілько сили, а в ласку нікому не хочу стояти. Або то є з ким поговорити, забавитися? Поприходило то з войни, понадувалося, гейби усі розуми поїло. Тикає тобі під ніс, що нічого не знаєш. Диви, які Соломони! Яйці хотять старшими і розумнійшими від курий бути. Он той Василь Горбелівський! Полизав щось трохи, понюхав письмо носом, — думає, що він капітан або майор. Заложив си карватку на шию, як той кінь хомут, іде як індик надутий. Ніби тебе ніхто не знає, що ти за оден! Жебрак вічний! Єго тато хвалився, що має стодолу на однім стовпі, а миш аж з розуму зійшла і в ній зерна не знайшла! А синок тепер пана струже, парубків збирає у неділю, якісь чудасії показує, стає оден на другого, то на плечі, то на голову. Та якби відтам упав, то карк зломивби собі. Провадить з ними зицирку, ніби восько і то ворона, чи сокіл називається. Ей, ти сороко, чи яструбе, не дри носа до гори, не май старого, лисого за дурня, бо лиса голова від розуму облізла, а на твоїй хибав і бурян росте. І то дуже буйно. Післав тебе егомость до якоїсь там школи, навчився щось, — примай для себе. А він тут зараз по селі з торбою і людям дички щепить. Корови іде [illegible]. Ніби він там того вчився! А кури вмієш щупати? Шкода, що тебе того не вчили. Каже: мене андзиміри вчили, то садівники, то витинарі. Який ти витинар? Має корова здохнути — то здохне, витинар не виратує. А ще каже, масло вміє робити. Давай мені сметани і я зроблю, або можна таки сметану зїсти, не конче масло. На то не треба науки. Та найгірше злостить мене, що такий жовтодзюб громадський склеп хоче закладати! Спровадив собі якогось панка з міста, скликав людий і казане каже. Я був на тім вічу, всьо чув, не бійся, знаю. Я не хотів його навіть слухати. Той панок з міста, — правда — маленький собі, але вмів говорити. О, вмів! Як зачав за якусь пературу, чи якось так дивненечко, як зачав людий заохочувати, то я і сам дістав охоту кілька золотих дати. Бо поправді може то і добре булоби. Але не в нас. Ой, ні! Буде склеп, прийдуть ріжні радники, рахмайстри, той возьме кавалок ковбаси, сей колачик, тамтой бамбонів, ксьондз собі, професор собі і що зі склепу лишиться? А ти, хлопе, дай гріш, вони тебе дурять, що зиск з того буде. Не хочу зиску, я собі в жида куплю. Без мороки, без клопоту, — най жид собі голову сушить, — а не я і другий. Кажуть по всіх селах пературі, народ прозріває, полуда з очий злізає. А я сліпий? Га? Або я не виджу, що аж там моя хата? Може ти оден з другим полудуватий, то най ти і спадає — мені не треба, бо я виджу. Маю здорові очи. Я чоловік справедливий. Але той з міста панок дуже мені подобався і я з охотою давби на склеп, лишень щоби він сам провадив інтерес, а не наші мудрагелі, бо все чужий чоловік чужим, якось його слухалобися; тільки не нашого, не свого бойка. Моя стара також таке саме говорить. А вона мудра кобіта! О, мудра! Не говорила би таке, яке он той Горбелівський. Каже: люде, я вас хочу піднести, просвітити". Ти мене хочеш піднести? Де? На деревину, чи на під? А може до неба? За слабий ти, небоже. Що ти мені можеш дати? Сам дзядиґа вічний, а громаду хоче запомагати, збогачувати. Я дивуюся лишень нашому, егомостеви і професорови, що за тим тягнуть. А може то що добре? Гм! Сам не знаю. Бо деж би такі люде хотіли громаду в біду впакувати. Та ні! Я вже міркую по тім, що то нерозумне, бо і еґомость і професор витаються із Горбелівським, подають йому руку, ніби за пані-браці з ним. Так не повинно бути. Хлоп — то хлоп, а пан — то пан! А тут на тобі! Гонори єму великі віддають. Правда, запровадив він церковний спів, аж приємно послухати, але щоби аж такі роги єму пришивати, то не повинно бути. Але гов! Чи не згубив я стежки! Деж вона зпід ніг утікла? Де моя хата? Ага, он там під лісом. Ов, далеко ще. Коби хоть стара киселицю в піч поставила, бо теплої я би напився. Або так росолу з капусти. Знаю, син знов буде сваритися зі мною, але зась єму до мене! Він також до молодих себе рахує і пературою собі голову заморочив. Ще й казету виписав.

Чомусь мені в голові потемніло... Коби скоро до дому. Буду співати, може відійде.

Як я, браття, раз сконаю,
Занесіть мя, де я знаю...
Ой, там, де знаю...

Зі заходу сунула хмара. Вона більшала, пушнявіла, висувала велитенські рамена, наче сягала ними по гори, щоби їх з лісами проковтнути. Її післанець-вітер в шаленій радости сколихнув повітрем, затряс лісом, залопотів сухими гиляками дерев, вирвався в дебри, збираючи горішню верству свіжого снігу. Поспішно загладжував усякий слід, зрівнював дороги. Ліс стогнав, йойкав, скавулів. Відзискав майже всю свідомість. Зі здвоєною енерґією борикавсь у снігу і поспішав, сам не знаючи, куди. Одно знав: не треба стояти на місці, іти вперед горі горою, дібратися до ліса, а там знайде захист. Перестав зі собою розмовляти, а голова працювала. І ноги трудилися. На три кроки перед собою не можна було нічого бачити. Але горі-горою до ліса, до ліса... Данило борикався, брив падав, уставав і знов борикався. А вітер наче завзявся, кидав в очі половою снігу. Ноги Данила почали делькотіти, угинатися, відмовляти послуху. Він постояв, відсапнув, в уста вложив шматок снігу і знов у дорогу. Врешті замаячіла самітна смерека. Слава Богу, ліс недалеко. Ще крихітка зусилля і Данило в лісі. Дійшов до рова, що відділював панський ліс від громадського поля. Данило звалився у рів, бо він був повний снігу, але встав і видрапався на вал. Сів на пень зрубаного дерева і відпочивав. Тут затишно, привітно, навіть гарно. Ах, як солодко відпочивати! Данило почув, як у висках бухала кров, як серце гупало, мов навісне. Ліс обняв його, пригорнув, дарма, — що голими рамена накрив його. Добре би було закурити люльку. Сягнув до кишені, найшов люльку, капшук, сірники. Черкнув сірник — згас. Другий також. Данило сів на землю, оперся об пеньок і пробував закурити, але вітер не давав. Мов натятий гасив сірники. Як нема вогню, то й не треба! Посиджу трохи і в дорогу. Піду лісом і зайду до дому. Данило задумався. Ввиджується йому: коршма повна людий; всі пють, він за столом, щось розповідає, всі слухають; потім співають тоненькими голосами, мов та дівчина, що в неділю на хорах одна затягає. Як-же гарно! А далі бачить якийсь дім: то громадський склеп:016ператира... За лядою його син, мірить, важить, бере гроші, ховає у шуфляду. Данило троха злий на нього, але лише трохи. Люде входять, виходять. А син усім гарно відповідає, охотно обслугує. Добре, сину, добре! Най так буде! Що робити! І я дам на склеп, на пературу... Далі бачить: їде якась карита, бере його, везе далеко, далеко. Він приємно гойдається, колишеться і... мчить. Жене, мов птиця, ген поза хмари і... дальше нічо не видко.

— — — — — — — — — — —

Вітер стих. Ліс успокоївся. Здалека суне щось чорне, за ним друге, третє... Раптом стали. По лісі пронісся жалібний пронизуючий голос вовків-сіроманців. Пройшли ще кілька кроків і зупинилися. Перед ними сидів Данило, схилившися трошки на бік. Приступили близше, обійшли довкола і стали віч-за-віч. Данило крізь шпарку повік глядів на вовків. Оден з них, наїжившись, обнюхав його, загарчав, бо другі грозили добичу відбити. Кинувся до голови і затопив острі зуби в лиці Данила. Другі вовки і собі взялися пирувати.

На другий день люде знайшли обглоджений кістяк Данила; лише в чоботах цілі ноги збереглися...

...„ДАРМОЇДІВ" ДЛЯ ВЕГЕТАРІЯНЦІВ.

Де без труду можна найти поживу. — Смачний овоч, який можна їсти лише в укриттю. — ...не журяться харчами. — Овоч, що важить сорок фунтів. — Паштетова кишка, що росте на дереві. — Яблочні пальми. — Дерева, що родять мельони.

„Знане є, що індійські факіри преслявляться різними штучками, між іншим, „чудом дерева-манґо". Факір на очах видців засаджує насіння дерева манґо у землю, накриває це місце плахтою і тепер скорою ходою ходить навколо, а рівночасно грає одноманітну мелодію на флейті. Час від часу підносить плахту. Скільки разів це робить, показується нове чудо: із зерна виросла вже маленька ростинка з білом і листочками. Що в природі потребує днів і тижнів, тут під руками факіра докончується на протязі кількох хвиль і годин. До нині ще не розслідженo ...факірської штучки. Кажуть, що це звичайний обман.

Довкола мангового дерева зродилося богато цікавих переказів. Манґове дерево, це дуже хороша тропікальна ростина. Не є воно надто високе, галузя розходиться далеко. Коли вкриється дрібним, білим пахучим цвіттям, коли серед темно-зеленого, лискучого листя влискуються великі жовті наче морелі овочі, дерево дуже гарно виглядає, передовсім у Полудневій Америці, де його плекають дуже дбайливо. Пожиточне мангове дерево головно тому, що овочі його солодкі, що важуть і по два фунти. Деякі мандрівники, що подорожують по тропікальних околицях, люблять надівсе манґові овочі, а це дивне, бо вони мають трохи заносять терпентиною. Зерняткa, що є у жовтому м'ясі овоча, ідять також; смажені пригадують смаком мигдалі.

В південній Азії достигає овоч, якому вже богато подорожних не могло надивуватися. Є саме овоч дуріяну (Дуріоціобетінус). На високому дереві звисають подовгасті, кільчасті великанські овочі, що важуть і кілька фунтів. Достиглі спадають часто на землю за найменшим подувом вітру. Але має дивний є смак того овочу. Мясо дуріяну ясно-червоне, похоже на крем, заносить сметаною перебитою з яйцями, вином і мігдалами. Подорожник Райнґард каже про овоч дуріяну, що він тхне усіми можливими запахами: зогнилими яйцями, цибулею, зглевілим сиром. Хто замовить собі в готелі овоч дуріяну, мусить їсти його в окремій убікації. А все таки є досить людей, які любують ці овочі надівсе і споживають на самоті, щоби наїстися, скільки душа забажає.

Справжнє хлібове дерево мають мешканці островів Океанії, а саме овоч Артокарпус ... Мясо того подовгастого овоча, що важить і чотири фунти, годі їсти, бо запах його смердячий. Але як овоч зварити або спекти, то можна з нього приладжувати найріжніші страви. Середина овочу, спечена в горячому попелі, має смак м'ятої картофлі зі сметаною (ріпе); коли змішати його з цукром, то дасть найліпший пудинг. Коли приректи ...овоч, покраяний у пласти, то цілком смакує як пшеничний хліб, а висушені ... переховувати і два ... хлібового дерева цвіт ... приготовляють тісто, ... дрібного овочу тісто, яке ... переховувати і цілі місяці ... зернятка тов... ... скрутять у хормі бо... Коли що м'ясу ... квасити, то можна з ... пекти булки, що смаком ... хлібові. ... хлібові овочі ... тревае девять місяців ... є головною

поживою з-то поживною. Кождий, що засадить за ціле своє життя лише десять хлібових дерев, дим сповнить обовязок супроти себе самого і своїх потомків, бо овочами цих десять дерев дійсно можуть виживитися цілі ґенерації.

Близько спорідненим із хлібовим овочем є овоч званий чак (Артокампус інтеґріфолія) званий також смердячим овочем. То є дуже великі овочі, деякі з них важуть і по сорок фунтів. Назва смердячий овоч пішла від сильного запаху, який чути вже здалека. Але цей запах поправді не є смердячий, а радше пахне як кеовіння. Дуже любить ці овочі індійська рогата худоба, бо її заманює вже здалека цей сильний запах. Цікаве є мельонове дерево, що спершу росло лише у тропікальній Америці, а нині поширилося вже аж до островів Океанії. Латинська назва того дерева: Каріка папая. Коли таке дерево зародить ці овочі, схожі на мельони, то подобає на величезну винну лозу. Нині вже виплекали це дерево так, що воно родить овочі без зернят, а то тому, що зернята мають гострий запах. Мясо овочів мягке, солодке, дуже смачне. Можна його також квасити наче огірке в оцті і солі, можна з них робити зеленину (городовину, ярину). Коли такі мельони ще не достигли, то мають, як і ціле дерево, молочний сік. Коли цього соку додати до молока, молоко кисне; колиж цього соку додати до води і зварити в ній мясо, то воно — хочби і найтвердше — мякне за коротку хвилю. Вистарчить навіть завинути тверде мясо на якийсь час у листя того мельона, а мясо змякне. Папаін (так називають фермент зроблений зі соку мельонового дерева) останніми часами вживають як лікарство, що помагає травленню. Смачні овочі родить пальма, що росте лише в Китаю і на острові Ревнюні (на Індійському океані). Листя тої пальми дуже гарне, тому плекають її також у тепларнях інших країв, задля прикрас. В околицях із иншим кліматом ця пальма не родить, у своїй батьківщині має дрібні овочі, які по чужих краях продають під назвою яблок „лятане". Цікаве дерево росте в східній Африці. Є то Кіґелія африкана, яке прозвали деревом паштетової кишки. Коли глянемо на це дерево тоді, як його овочі достигають, то ця назва є зовсім оправдана. На його крислатих і майже безлистих галузях висять на тоненьких хвостиках численні кишки чи ковбаси, часто й на два метри довгі. Так виглядають ці овочі. Як ковбаси вудяться в комині на дрючках привязані шнурочками, так і ці овочі на тому африканському дереві привязані свого рода ниткою. Мясо тих „кишок" в смаку квасковате, але відсвіжує, прохолоджує, гасить спрагу. Мурпи дуже цінять ці овочі й тому приносять їх у жертву своїм покійникам. Вельми цікаве є теж дерево звкалабас, якого овочі, величні гарбузів виростають безпосередно з пня на коротких хвостиках і то лише із самої долішньої части пня, а корона дерева має лише листя. Латинська назва того дерева: Кресценція Кукурбітана. В тропікальній Америці, батьківщині дерева калябас, Індійне дуже цінять ці овочі, а саме задля душпин овочів, твердої як дерево. Душпин тих уживають як посудин на воду, чи на інші плини. (Мясо „калябас" тверде, в смаку, солодкавокисне, тому годі його їсти, а не вживають його до лікарств.

Тітка (прихала в гостину, сидить уже шосте тиждень у своякі) співає: „Ах, кобим я пташкою була!...

Малий Івась: Та тітка є пташкою!

Тітка: Як же я можу бути пташкою?

Івась: А мама каже, що тітка хоче у нас загніздитися!

БУДУ ЖИТИ 150 ЛІТ!

Воронов закладається за сто тисяч франків.

Один славний паризький лікар, що скривається під ініціялами д-р Е. Е., приятель славного лікаря Воронова, мав із ним цікаве інтервю. Проф. Воронов вірить рішучо в свою методу відмолоджування. Найліпшим доказом того є, що заложився за 100,000 золотих франків, що дожие 150 літ.

— Я готов — говорив Воронов — заложитися з вами за всяку суму, що не лише дожию 150 літ, але буду аж до смерти здоров, енерґічний і вповні здоровий на умі.

— Але я за старий, — відповів др. Е. — щоби виграти заклад.

— Маєте стільки літ, що я — відповів Воронов — коли підпасєтеся моєму личенню, гарантую, що доживете також 150 літ і заявляю, що заклад лише тоді виграю, коли оба доживемо таких літ.

Тому я заложився з д-ром Вороновим за сто тисяч золотих франків. А що є мені тепер 50 літ, то маю ще жити сто літ. Сто літ! аж страх бере мене! Доктор Воронов бере справу зовсім поважно.

— Чому старіємося? — питається др. Воронов. — Яка є причина старіння?

Воронов у довших словах розяснює свою теорію, знану зрештою, і так кінчить:

— Я переконався на основі численних дослідів, що железі малпи, перещеплені на людський організм, не лише що жиють в організмі, але рівночасно відсвіжують тіло.

З кінцем 1913-го року, після довгої надуми, защепив я вперве малпячі железі 14-літньому хлопцеві дідично обтяженому. Фізично він був розвинений наче 4-літня дитина. Духово стояв на рівні зі звірятем. Рік пізніше представив я того хлопця медичному виділови паризького університету. Хлопця признали зовсім нормально розвиненим умово і фізично, а як йому було 19 літ, був зовсім здібний до військової служби.

Воронов оповідав дальше:

— В опері „Норимберські співаки" ролю Ганса Сахса співає 65-літній Ернест Ріваж, а таки всіх захоплює своїм темпераментом і молодечою свіжістю. Тому три роки Ріваж був іще передчасно зістарілий і немічний, похилений, висохлий, лице пооране морщинами, уста обвислі, хода непевна, очи затьмарені. Все його мучило. Колись сильна память покинула його. Але вже два роки після операції Ріваж змінився зовсім, себто відмолоднів. Хоч волосся сиве, робить враження сорокалітнього молодця. Тому що Ріваж занадто марнотравив відзискані сили і неекономічно обходився з ними, я перестеріг його. На те співак сказав мені з усміхом:

— Коли б я втратив нововідзискані сили, то попрошу вас, щоби ви перевели на мені нову операцію.

І Ріваж дійсно піддався вдруге операції, буде тому яких 6 тижнів.

Без уваги на свої літа робить враження людини всилі віку.

Доктор Е. запримітив жартівливо, що Воронов іще готов вирвати смерти косу з рук.

— Ах, пане, — відповів Воронов — тую журбу можемо спокійно полишити потомкам. Та можу впевнити вас, що взагалі вдається лише 3 процент моїх операцій. Згідно з останньою французькою статистикою вмирає у Франції лише 2 процент наслідком старости („марасмус сеніліс"), а 98 процент наслідком ріжних недуг. А що мої операції не помагають проти недуг, то певно нема ніякої небезпеки, щоби земля перенаселилася з моєї вини. При цьому не забуваймо, що нині шимпанс це не лише рідкий, але дуже дорогий товар! Лише дуже богаті люде можуть позволити собі на такий люксус, як поворот до молодости. В кождому разі я в Африці основую вже фарми шимпансів.

— А чи операція не є тяжка, або небезпечна? — спитав др. Е.

— Операція — відповів Воронов — є дуже легка і безболізна. Місцеве зневучнення вистарчає зовсім. Після 48 годин оперований мфже виконувати свою працю.

— А чи нещасна малпа гине після операції?

— О ні, — відповів Воронов — операція зовсім не шкодить здоровлю малпи.

Коли др. Е. прощався з Вороновим, почув від нього таких слова:

— Отже, приятелю, побачимося найпізніше за сто літ. В кождому разі я прийду до тебе і зажадаю виплати виграних сто тисяч франків.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

Михайло Зощенко.

РОБІТНИЧИЙ ОДЯГ

Ось, горожане, до чого доживи! Робітник, і вгостинницю не пити — не пускають. На робітничий одяг скоса поглядають. Брудний, мовляв, дуже для обстановки.

На тімсамім Василь Степанич Конопатів потерпів. Власною особою. Випердили, братки, його з гостинниці. Он до чого дожили.

Головне, Василь Степанич, як тільки в двері ввійшов, так зараз почув — наче щось не тее, наче швайцар якось так скоса поглянув на його одяг. А одяг самособою який — робітничий, поганий, наче перепоцений. Та не в цьому річ. Уже Василеві Степаничеві до сльоз обидливим показалося відношення.

Він говорить швайцарові:

— Що — каже — так скоса поглядаєш? Одяг не в смак? Твердого переду при сорочці в мене нема?

А швайцар Василя Степанича хап за лікоть і не пускає.

Василь Степанич у сторону:

— Ах так! — кричить. — Робітника в гостинницю не пускати? Одяг неінтересний?

Тут публика, самособою, зібралася. Дивляться, Василь Степанич кричить:

— Так, — каже — справді, горожане, твердого передку в мене немає і краватки — каже — не маю ...І може бути, — каже — я шиї три місяці не мив. Але — каже — я може при роботі прію. І може ніколи мені одяг то скидати то вдягати.

Тут прислуга насідати стала на Василя Степанича. Під руки виводять. Швайцар, собака, просто коліном натискає, щоб у дверях без удинки було...

Василь Степанів Конопатів просто в бішеність попав. Просто ридає людина.

— Товариші, — каже — молочні брати! Так, що це діється у робітничо-селянськім будівництві? Без передка — каже — чоловікові нажертися не позволяють...

Тут счинилася буча. Бо народ бачить — ідеольоґія нарушена. Стали прислугу відпихати на бік. Хто флешкою махає, хто кріслом...

Хазяїн кричить у три горла, мовляв, тепер он підприємство можуть замкнути за допущення до бешкету.

Тут хтось із орхестри за міліцію побіг.

Являється міліція. Бере рідного голубчика, Василя Степанича Конопатова, і садовить його на звощика.

Василь Степанич і тут не затих.

— Братіки, — кричить — так щож це таке? Вже, — каже — раз міліція держить з хазяїном і за одяг чоловіка викидає, то — каже — краще мені до буржуїв в Америку плисти, — ніж — каже — дожити такого.

І привезли Васидька Конопатова в міліцію і посадили в холодну.

Всю ніч рідний голубчик Василько Конотопів ока не примкнув. Над раном щойно захропів на хвилинку. А вранці будять його і ведуть до начальника.

Начальник каже:

— Ідіть, — говорить — товаришу.

Василько каже:

— Особистість образили, а тепер — ідіть... Робітничий — каже — одяг не до смаку? Я, — каже — може, — зараз сяду і поїду в малий совнарком пожалітися на це, що сталося.

Начальник міліції каже:

— Перестань, товаришу, горячитися. Пяних — каже — у нас правило — у гостинницю не пускати. А це — каже — навіть на сходах наблював.

— Як це? допитується Конопатів. — ... — одяг вимиули?

Тут наче щось осінило Василя Степанича.

— А я, — каже — думав, що за одяг. А коли — каже — за пянство, то я справді розумію. Спічуваю цьому. Не спорю з тим.

Стиснув Василько Конопатів руку начальникові, попросив вибачення за заподіяний бешкет і забрався.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВИЛКС БЕРРИ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 99, повідомляє своїх членів, що звичайний місячний мітинґ відбудеться в неділю, дня 18. марта, в год. 3-ій пополудни, в галі церковній. Тепер приймається нових членів і дітей без вступного. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Котрий член не буде присутний на сім мітинґу, заплатить кару після ухвали. — Никола Рутько, предс.; Петро Германн, секр.

ДЖАНСТАВН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 300, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний місячний мітинґ відбудеться дня 18. марта, в галі церковній, 605 Мейпл Аве., в годині 1-ій пополудни. Проситься усіх членів прибути на мітинґ і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Є важні справи до полагодження на сім мітинґу. — Йосиф Борсук, предс.; Василь Олексюк, кас.; Яким Яцишин, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. ім. Вільна Україна, від. 176, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, дня 17. марта, в годині 7.30 вечером, в Укр. Гор. Клюбі, 618 W. Lackawanna Ave. Проситься членів прибути на сі збори. Довгуючі члени мають постаратися вирівнати свої залеглости. — Р. Рубльовський, секр.

ТОЛІДО, О. Бр. св. О. Николая, від. 167, повідомляє своїх членів, що квартальний мітинґ відбудеться в неділю, дня 18. марта, в год. 2-ій пополудни, в Юніон Гали, 2748 Lagrange St. Проситься усіх членів явитися на мітинґ, бо маємо богато справ до полагодження. Ті, що мають намір вступити в члени, нехай прийдуть на мітинґ, а там дістануть всякі потрібні інформації. — Йосиф Розшпіка.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 22, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальні збори відбудуться дня 17. марта, в год. 7.30 вечером, в галі У. Н. Дому, 101 Grand St. Обовязком є кождого члена бути на сих зборах, бо є много важних справ до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не явившийся на збори заплатить кари 50 ц. з уряду 1 дол. — І. Каровець, пр.; М. Баглай, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 342, повідомляє усіх своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 18. марта, в годині 1-ій пополудни в галі церковній. Запрошається усіх членів прибути на сей мітинґ, бо є дуже важні справи до полагодження. Будеться приймати нових членів до Тов. без вступного. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — М. Скочинець, предс.; Я. Клебан, кас.; І. Маркович, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, дня 18. марта, в годині 2-ій пополудни в галі Укр. Сит. Клюбу, 29 Jackson St. Просить усіх членів явитися, бо є справи до полагодження. — Н. ... пр.; Н. Мазур, кас.; В. Мандзій, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 17. марта, в Нар. Домі на долі місте, 72 Morris St., точно в 7-ій годині вечером. Проситься усіх членів явитися і вирівнати свої вкладки, бо довгуючі члени будуть суспендовані. — Йосиф Кравчик, предс.; Василь Глива, кас.; Семен Кусень, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх членів і членкиць, що мітинґ відбудеться в неділю, дня 18. марта, около 1-вої години пополудни, зараз по Св. Божій, в гали церковній, 127 Парк ул. Просить членів прибути на означений час. — К. Марунчак, предс.; Н. Хабінець, секр.

ПАСАЇК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє, що місячні збори відбудуться дня 18. марта в гали У. Н. Дому, 237 Hope Ave. в год. 2-ій пополудни. Позаяк це буде і квартальні збори, обовязком є кождого члена явитися на ці збори і принести свою членську книжку ... ...

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 79, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітинґ відбудеться в неділю, 18. марта, на Базар Гали, 155 Willard Ave., в 1-ій год. пополудни. Всі члени повинні прийти на сей мітинґ... ...

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Сестр. Любов, від. ... повідомляє своїх членів, що квартальний мітинґ відбудеться в неділю, 18. марта в У. Н. Домі, 214 ... ...

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. І. Франка, від. 13, повідомляє своїх членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 18. марта, в 3-ій год. пополудни в домі Тов. Горожан, 847 N. Franklin St. Обовязком є кождого члена прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — М. К.

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 76, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що дуже важний мітинґ відбудеться дня 17-го марта, в годині 6.30 вечером, в гали мітинґовій 93 Van Buren St. Проситься усіх членів прибути на сей мітинґ ... — О. Вив..., секр.

ЖЕНЩИНА З ДІТРОЇТ УЗДІЛА ОПЕРАЦІЇ ЗАВДЯКИ ПОРАДІ ПРИЯТЕЛЬ.

Дітройт. Пані Костін, котра є занята в одім з департаментових склепів, розказує про одну женщину, котра не була в силі встати з ліжка через більше як два роки, втратила надію на подужання, котру формально віддано в гробу завдяки знанню хороби ... Виявилось, що хора женщина ... передше здорова і ... очевидно втратила на вазі без значеної причини. ... від одного лікаря до другого. Помочі ... Вкінци так занедужала, що мусіла положитися до ліжка. Ніщо її не помагало. Остаточно вирішено перевести на ній операцію ... рака або болі на жолудку. Женщина, мешкаюча в сусідстві, котрі переїхали з Каліфорнії, ... радили ... Вісти ... але ... після того як ...

... Неберіть ... Такий ... Ціна $10.45 ... (С-91)